

Nr 14

Utrikesutskottets betänkande i anledning av motion rörande en central befolkningsberedning.

Motionen

I motionen 1972: 941 av fru Lewén-Eliasson (s) och fröken Mattson (s) hemställes att riksdagen hos Kungl. Maj:t begär att en central befolkningsberedning kommer till stånd, med uppgift att förbereda Sveriges deltagande i Världsbefolkningskonferensen 1974 och medverka vid utformningen av Sveriges bidrag till en global befolkningspolitik, samt att därutöver i internationellt perspektiv ta upp de frågor rörande Sveriges befolkningsrörelser och befolkningsutveckling, som den finner böra ytterligare prövas, och föreslå de utredningar och andra åtgärder som den må finna påkallade.

Motionärerna erinrar om att Sverige särskilt har understrukit krav på att en FN-strategi utarbetas för befolkningsfrågan med ett handlingsprogram för nationell och internationell befolkningspolitik. Sverige måste som andra länder dra konsekvenser av den internationella utvecklingen och i sin nationella politik i eget intresse ta sin del av ansvaret för världsutvecklingen. Även i vårt land förekommer brister inom samhället, som skulle kunna motverkas av en rationell samhällsplanering och en målmedveten befolkningspolitik. Demografiska aspekter på flera sektorer av samhällsutvecklingen behöver studeras. Den av Sverige stödda forskningen på familjeplaneringens område har stor betydelse även för vårt folk. Även om vi inte för egen del behöver ställas inför frågan om en medveten minskning av fruktsamheten som ett önskvärt mål för samhällets strävan, är det i det internationella perspektivet viktigt att vi undersöker vårt folks attityder till en befolkningskontroll som innebär en numerärt sett stationär befolkning. Sådana undersökningar kan hjälpa oss att förstå andra folks beteenden och kanske bistå dem i en strävan att ändra beteende.

Utskottet

Föreanta nationerna har beslutat att under 1974 hålla en befolkningskonferens. Konferensens dagordning omfattar bl. a. befolkningsutvecklingen och dess förhållande till nationella utvecklingsansträngningar, medlemsländernas nationella befolkningspolitik samt en internationell befolkningsstrategi och därav aktualiserade åtgärder.

Kungl. Maj:t har den 17 mars 1972 tillkallat en nationalkommitté för att förbereda det svenska deltagandet i konferensen.

Utskottet delar den uppfattning som kommer till uttryck i motionen

1972:941 om sambandet mellan internationella och nationella — däribland svenska — åtgärder på befolkningspolitikens område. En internationell strategi på befolkningsområdet, utarbetad inom FN, måste bygga på kunskap om befolkningsutvecklingen i alla medlemsstater. Dessa måste därför bl. a. kunna tillhandahålla information om demografiska aspekter på samhällsutvecklingen. Befolkningstillväxtens problem angår såväl utvecklingsländerna som de industrialiserade länderna. De senare länderna förbrukar per capita mångdubbelt mer av jordens begränsade resurser än u-länderna, samtidigt som de i stor utsträckning bidrar till misshushållning och nedsmutsning av miljön. Frågan om befolkningstillväxtens inverkan på utnyttjandet av natur- och samhällsresurser har således global betydelse. Deltagande i multilaterala och bilaterala samarbetsprogram på befolkningsområdet kräver att det biståndsgivande landet kan erbjuda teoretisk och praktisk kunskap, vilket i sin tur förutsätter nationella insatser inom utbildning och forskning. Genomförande av en världsomfattande aktionsplan fordrar en befolkningspolitisk beredskap i medlemsstaterna.

Internationella program på detta område måste ses som en del av det långsiktiga bilaterala och multilaterala samarbetet, som syftar till att överbygga motsättningarna mellan rika och fattiga folk.

Utskottet noterar med tillfredsställelse att regeringen tillsatt en nationalkommitté för att förbereda det svenska deltagandet i FN:s befolkningskonferens 1974. Utskottet utgår ifrån att förberedelserna för Sveriges deltagande i konferensen kommer att omfatta överväganden om svenska åtgärder på befolkningsområdet som kan stärka vårt lands möjligheter att aktivt delta i det fortlöpande och långsiktiga internationella samarbetet på detta område och om de konsekvenser detta bör få för våra nationella insatser i fråga om forskning, utbildning och planering på befolkningsområdet.

Utskottet hemställer

att riksdagen i anledning av motionen 1972:941 ger Kungl. Maj:t till känna vad utskottet anfört om Sveriges deltagande i det fortlöpande internationella samarbetet på befolkningsområdet.

Stockholm den 15 november 1972

På utrikesutskottets vägnar

OLLE DAHLÉN

Närvarande: herrar Lange (s), Dahlén (fp), Bengtson i Jönköping (c), Johansson i Jönköping (s), Wirmark (fp), Palm (s), Göransson (s), Turesson (m), Virgin (m), Hugosson (s), Korpås (c), Ericson i Örebro (s) och Nilsson i Stockholm (s).